

Internetstiftelsens remissvar på EU-kommissionens initiativ om handlingsplan mot nätmobbing

2025-09-23

Internetstiftelsen publicerar årligen undersökningen *Svenskarna och internet* om svenska folkets internetvanor, hur användningen av internet utvecklas och digitaliseringen av samhället. Genom undersökningen kan vi bidra med oberoende kunskap om hur digitaliseringen påverkar samhället och individen. År 2024 publicerade vi även rapporten *Barnen och internet*.

<https://svenskarnaochinternet.se/> & <https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/barnen-och-internet-2024/>

Frågan om nätmobbing är en viktig för Internetstiftelsen och vi välkomnar arbetet med en handlingsplan. Internet är en viktig plats för unga för lärande, social gemenskap och deltagande, därför är ambitionen med en gemensam handlingsplan mycket god och arbetet mycket viktigt. Men det finns också utmaningar med nätet. Vi vill särskilt lyfta vikten av att ta sig an utmaningen med att enas om en gemensam bred definition. Utan gemensam bred definition av kränkningar finns det en risk att agerande som inte ryms i definitionen kan fortsätta utan att uppmärksammas.

När vi i *Svenskarna och internet* ställer frågan om utsatthet formuleras den: *Har du under de senaste 12 månaderna utsatts för nåthet eller att någon har skrivit något negativt eller kränkande om dig på nätet?* Det är en bred formulering som fångar fler perspektiv än de som vanligtvis omfattas av begreppet nätmobbing. Mobbing och utfrysning på nätet kan vara mycket subtil. Det kan handla om hur språket används, om emojis som vuxna inte förstår, om att bli ignorerad, om att medvetet uteslutas ur grupper eller om att aldrig få respons på sina inlägg. Allt detta är också former av mobbing som vi måste förstå.

Vi vill också se ett ännu tydligare fokus på det förebyggande arbetet som bygger på kunskap, lärande och att tydliggöra skolans ansvar. Skolan är en plats där grundläggande värderingar som finns i det demokratiska samhället förmedlas, därför är det centralt att skolans arbete med mänskliga rättigheter kopplas till ett arbete med digital kompetens. En trygg vardag för elever handlar om hela vardagen, tiden i skolan, på fritiden, och den som barn och unga ägnar åt att digitala tjänster och sociala medier. En handlingsplan mot nätmobbing måste bygga på att barn får kunskaper både om sina skyldigheter och rättigheter. (se exempel <https://digitalalektioner.se/amnesomrade/vardegrund/>) Vi vill också uppmärksamma vikten av att handlingsplanen lyfter skolans ansvar. I dag ser vi att vissa skolor betraktar det som händer på nätet som något fristående från det som sker i den fysiska miljön. Vi tycker att det är viktigt att vara medveten om att mobbing ofta sker sömlöst mellan det digitala och det fysiska livet. Skolan får inte fränsäga sig sitt uppdrag bara för att kränkningarna inte sker i skolbyggnaden. Här behövs det mer kunskap.

När det gäller anmälningar är det avgörande att de som är utsatta faktiskt ser att deras anmälningar leder till förändring. Ett exempel från kommande *Svenskarna och internet* visar att många ser uppenbart falska annonser i sociala medier, men att väldigt få väljer att anmäla. Orsaken är att de inte tror att det spelar någon roll. Samma mönster ser vi vid övergrepp på nätet, där mycket få fällande domar bidrar till att människor tvekar att anmäla. Därför behöver vi sätta ännu större fokus på vad en anmälan faktiskt leder till. Både de som utsätter andra och de som drabbas behöver förstå vilka konsekvenser det kan få, och känna att det finns ett fungerande system som tar det på allvar. Internetstiftelsen vill därför betona vikten av innebörden av anmälningar, vikten av att uppmuntra anmälningar samt vikten av att anmälningar utreds.

Internetstiftelsen kan genom våra undersökningar bidra med kunskap som visar hur många som faktiskt blir utsatta. Vi kan också, i vår roll som expert och kunskapskälla, hjälpa till med att bredda perspektivet och lyfta hur utsatthet på nätet får många att dra sig tillbaka och välja bort att delta i det offentliga samtalet. Vi är gärna behjälpliga i det fortsatta arbetet.